

HITEL

IRODALMI, TÁRSADALMI ÉS MŰVESZETI FOLYÓIRAT

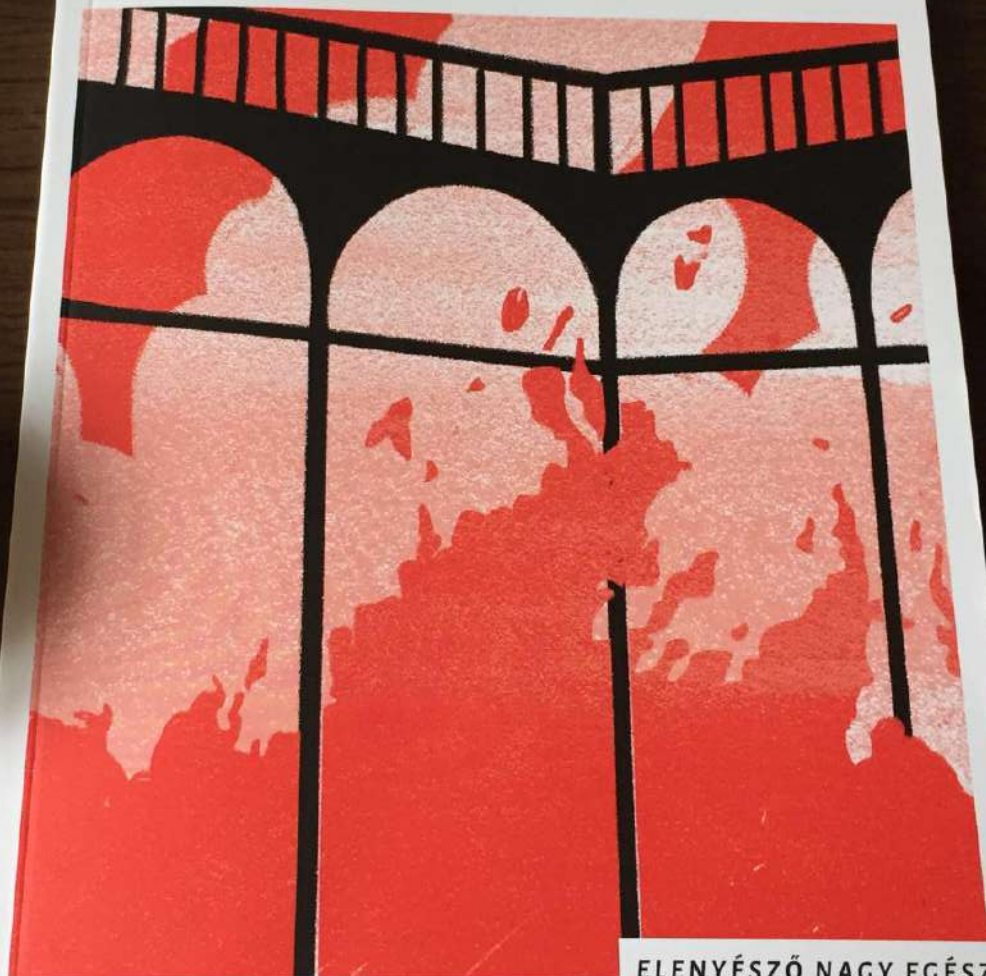
A BETHLEN GÁBOR ALAPÍTVÁNY
2023. ÉVI DIJAZOTTJAI

SZÁSZ ISTVÁN TÁSA: Nemzeti létünk
fundamentuma a nemzettudat

SZIKRA JÁNOS:
Kálvin fészekalja

3

XXXVII. évfolyam
2024. március
725 Ft

ELENYÉSZŐ NAGY EGÉSZ

Maharita Szabrina: Hiányzó tárgy III., 2014 (olaj, vászon, 75x92 cm)

Orosz István

A vilákiállítás sakkversenye

Gentlemen, - It is now about ten years since I had the honour to direct, in company with Messrs Szen and Löwenthal, the two games of Chess which Pesth Played against Paris. Since that time I have been engaged in other match, more interesting, thought of a far different nature, and in which the head was the stake...

Mennyire más leírva és kimondva. Shakespeare Vilmos nyelvét a kontinensről érkezők legföljebb mímelhetik. Amikor fogalmaztam, már ő járt a fejemben. Mr. Howard Staunton széles homlokával, kócos sörényével, vörös pofaszakállal. Arszlán arcát az *Illustrated London News*-ből ismertem már korábban; akkurátus természetét pedig abból a körlevélből, melyet a sakkszabályok egységesítése érdekében nekem is elküldött, meg persze az utolsóból, amelyben a nagy versenyről írt összefoglalót. Oly részletes, hogy olvasván ott voltam magam is. Vagy írjam úgy: ott voltam újra? Ott voltam megint? Hogy megértsd olvasóm a helyzetem, nem csak a levélbe, az előzményekbe is be kell avassalak.

1851, London, Christal Palace. A Chess Tournament a Vilákiállítás sok rendezvénye közt csupán az egyik, számunkra mégis a legfontosabb. Mivel a három éve Trierben tervezett verseny Ludwig Bledow halála, Lasa báró visszalépte, de leginkább az 1848-as évet belengő sűrű löporfűst miatt elmaradt, első sakkvilágbajnoksággént hirdettetett ki a Hide Park grandiózus versenye. Marlborough hercege tizenhat játékost invitált koronás-címeres levélben, a tizenhat leghíresebbet, akik közt hárman voltunk magyarok. Magam is közéjük lettem sorolva, én a bécsi származék, akorra már vérszerződött magyar.

A fent kezdett levél válaszként fogalmazódott. Bevallom, a percig, amíg a színpadra tett bársonyszék mellé kipattant Staunton (nem csak jeles sakkmeister, ő a legnagyobb Shakespeare-scholar), eldaráltam magamban százszor is a hosszan cizellált textust, aztán amikor belefogott oroszlán orgánusán citálni írásomat, elszégyelltem magamat legott.

OROSZ ISTVÁN (1951) Budakeszin élő képzőművész, rajzfilmrendező.

XI. Rázkódik

Lelki zsákmányszerző alakulattal
Szájkosaras adathalászat nyargal
Rázkódik mint a bosszúálló béke
A látszatok lélegeztetőgépe

Elszabaduló nyár

megettört hagyományú
fennkölt hajógyű
rozsdáját hízalja
naprakész talpnyalás
felnyögő izgalma

szabadon ringatja
moslékját a vályú
benne egy vad darázs
fullánkost villantva
gyöngyházcsillogású

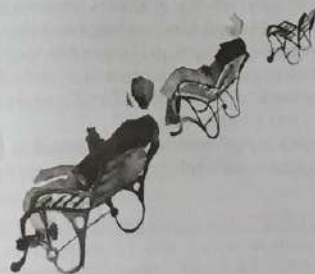
patakszik a bagázs
nyelvét kiizzadja
tükröt tart a kátyú

mennydörög visszhangja

Szent András napja szabdal

bő évszázados
vereségtudattal
összetapos még
X-ekkel marasztal
föd rozódva kigyulladt ég a hajnal
disznóhörgezes
dübörgésű hangfal
világol már a
frissen esett hóval
kavargó reszketéssel zúg megszólal
elázott szőresomón
kelteget kóstolót

szenteket gúnyolók
szentestére vágnak

2018
10
25

Maharító Szahym: Padok, 2018 (elavult), 21x29 cm)

akár a délelőtti üres terek,
utak. A gyermekkorban kerestelek,
mert folyton meghatározol, deklarálsz.

hiába szó ráncokat még a szél is,
halványul vénséggé az óda. Mégis,
mikor nem érek el, kerülget a frasz.

Máharita Szabrina, Lépés IX., 2023 (olaj, vászon, 25 x 25 cm)

Máharita Szabrina.

Hányzó tárgy II., 2014 (olaj, vászon, 87 x 76 cm, F)

Hányzó tárgy VII., 2015 (olaj, vászon, 95 x 76 cm, b I.)

Hányzó tárgy I., 2014 (olaj, vászon, 115 x 85 cm, j I.)

Maharita Szabrina:
Gyermekjátékok – Hangyanézés, 2020 (olaj, vászon, 21×30 cm)
Gyermekjátékok – Gumizás, 2020 (olaj, vászon, 21×30 cm)
Gyermekjátékok – Rágógumievők, 2015 (olaj, farostlemez, 50×27 cm)

Maharita Szabrina:
Gyermekjátékok – Szőnyegporolás, 2020 (akril, vászon, 20×30 cm)
Gyermekjátékok – Gyűrűk, 2020 (olaj, vászon, 21×30 cm)
Gyermekjátékok – Ugróiskola, 2015 (olaj, farostlemez, 50×27 cm)

Maharita Szabrina: Természetes önarckép VIII., 2017 (olaj, farost, 30×30 cm)

Szikra János

Kálvin fészekalja

Vak égetést hallani
Ehévedt, hajdani lovasnak.
(Ady Endre)

Pátka településről írtam irodalmi szociográfiát 2010-ben (Hítel folyóirat, augusztusi és szeptemberi szám), majd egy rövidebb részben folytattam a leírást (Hítel, 2011. február). Természetesen nagyobb visszhangra számítottam amúll, mint hogy a szerkesztőség a folyóiratban közlése. Bibliai utalással szöveg pusztába kiáltott szó maradt a tetszelgett falu néma üvölgése. Tucat év múlva újra elindítottam a klaviatúrát, hogy ismerjük meg a jelen krónikáját is. Ment-e a falu előrébb? Hogyan küszködik a térképről is lekinék-kinek el kell számolnia könyörtelenül. A falupolgárnak, a „politikusnak”, a krónikaíróknak is. Ezért közös ügyünk, ha nem is fogjuk föl mindannyian, hogy mi lesz Pátkával.

Mi lesz ezzel az írással? Évtizedekig íródik, hanyódik, mint Sinkó Ervin kálváriát járó műve, az Egy regény regénye? Önismétlés? A fölöslegesség kálváriája? A miniszter úr pályázatot ír ki. Vajon komolyan veszi? Ha a miniszter komolyan veszi, akkor 2011-ben miért talált boldogan bedugott fülekre mind a megyében (ő, most már vármegyeyel, ennyi a „haladás” errefelé, a jó magyar tudatában, hogy még csak udvariasságból sem reagált senki (nem Pátkáról szóló írásomra hanem) a falu Magyarország egészére jellemző gondjaira? (Egy hölgy személyesen gratulált nejemnek, és egy férfi, szintén neki, esemesben, mert így elegáns...) Nagyon-nagyon finoman szólva: *iesznek az egészre.*

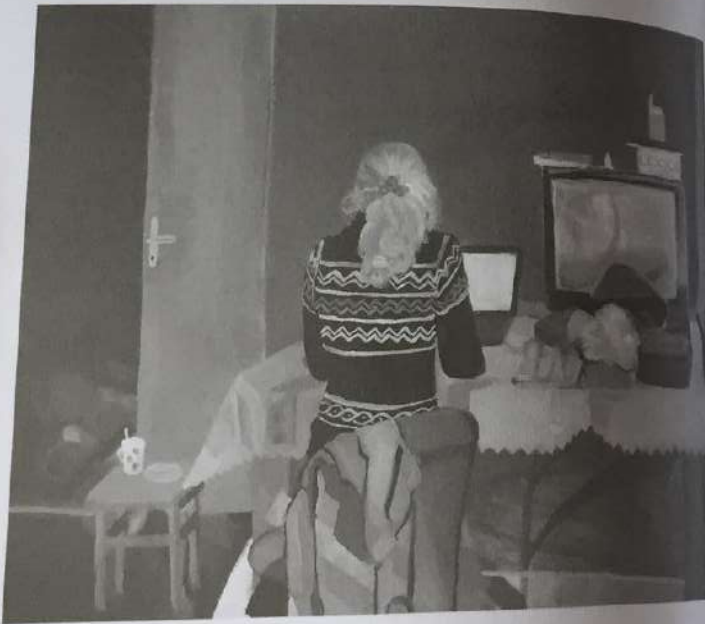
Amikor tizenhét éve ide költöztem és ismerkedtem választott falummal, sok éjszakát beszéltem át társammal: mit látunk, kiket látunk, mit tapasztalunk, mi lenne jobb itteni életünkben, mi mindenhez illő, sőt kívánatos alkalmazkodni, aztán sok véleményünk, törekvéseink jó része, ahogyan történni szokott, füstbe ment, és tizenhét év alatt egyetlen dolog változott: akkor két éves fiunk fölött, s most már hármásban dicsérjük a helyi dicsérni valókat, és szapuljuk a szidni valókat. Például a láthatatlan, a nem létező vagy lapuló, a tudatlanság homályába burkolt nyilvánosságot.

SZIKRA JÁNOS (1954) Pátkán élő költő. Utóbbi kötete: *Bácsalmási elégia* (versek és prózák, Navigátor Press Kiadó, 2022).

Körülnéz, jelen helyzetéhez képest kijelöli a pokol irányát magának, a lovak közé csap, lehuny szemmel élvezi a vágat.

Vékony szálon inog a feledés arkai fölött, egyik kezében homok, másikban az Úr vacsorája, az egyensúly gyöngye lejtő, alján a legmagasabb ponttal.

Méharanta Szobirina: Kuchálek. 2015 (olaj, vászon, 73x57 cm)

Csáky Pál

Mózes, a népéhez megtért vezető

Madách Imre: Mózes

Madách Imre születésének 200. évfordulójára emlékezünk. Fejet borítunk a nagy elők előtt – mi, felvidéki magyarok, némi csendes lokálpatriotizmussal hozzájárulunk a mi Madáchunk előtt. Két meghatározó élményem van középiskolás koromból ezzel kapcsolatban.

Volt tanárainkkal futottam össze Ipolyvágyon, valamikor a hetvenes évek második felében, egy rendezvényen. Az utána következő beszélgetésen lebeszéltek arról, hogy a mi viszonyunk az akkori Magyarországhoz eléggé aszimmetrikus. Mi, a közigazgatási határokon kívül élő magyarok, anyaországként tekintünk rá, vonzódunk irányába, de amikor átmegyünk a határon, nem igazán érezzük, hogy otthon lennénk. Érezhető volt, hogy Magyarország vezetése az ország polgárainak nagyobb része akkoriiban nem a nemzet részének tekintett bennünket, hanem amolyan furcsa „cseheknek, jugóknak, románoknak...”. Erre megszólalt a volt irodalomtanárom: „Milyen szűklátókörűség ez! Alapon leválasztható az egyetemes magyar kultúrától Madách, Mikszáth, Jókai, Lehar, Márai – hogy csak néhány nevet említsek, vagy kitéphető az egyetemes magyar történelemből, mondjuk, a Nagyságos Fejedelem, a kuruc vezér, Thekóly Imre, vagy az első magyar miniszterelnök, Baitthyány Lajos?”

Patetikus sóhaj volt persze, de jelezni akart valamit arról, hogy a nemzet határai nem esnek egybe az ország határaival még akkor sem, ha valaki ezt erőszakkal akarná így láttatni. Paranoia, tudathasadás lenne a vége, s ezt nem lehet elégszer elismételni Magyarország lakóinak ma sem. Nem teher vagyunk, hanem egy szellemi-nyelvi-kulturális entitás levághatatlan része a politikai határok ellenére. Aki ezt nem látja, szellemi öncsonkítást végez.

A másik történetem néhány évvel későbbi, a nyolcvanas évekből való. Egy kedves, idős pap barátomat hoztam haza autóval Losoncra, s közben, elhagyván Alsósztrégovát, Balassagyarmat felé autóztunk. Az öregúr elvetette magát az „anyóstitésben”, gyönyörködött a tájban az Ipoly-mente nagy szerelmeként.

Csáky Pál (1956) Pozsonyban élő író, politikus, volt miniszterelnök-helyettes.

1. Elhangzott Hatvanban, 2023. október 12-én. Szerkeszteti/változtat.

JEGYZETEK

AUDIENCIA

Lennart Meri (1929–2006) észt író, műfordító, filmes, politikus. Híres a finnugor népekről készült dokumentumfilm-sorozata. 1990-től külügyminiszter, 1992–2001 között az ország első köztársasági elnöke. Kulcsszerepe volt Észtország újra-függetlenedésében.
 Georg Meri (1800–1883) észt műfordító, diplomata, Lennart Meri apja. Észtre fordította Shakespeare drámáit, ő a Nemzetközi Shakespeare Társaság egyik alapítója. 1927 és 1940 között diplomataként szolgált. 1941-ben a szovjet hatóságok halálra ítélték, majd az ötletet deppertárasra enyhítették. A család Sztálin halála után térhetett haza.
 Karl Vaino (1923–2022) és Rein Ristlaan (1933–2007) az Észt Kommunista Párt főtitkára, illetve fődolgozója az 1980-as években.
 Mari Saal (1947) észt író. Magyarul két műve olvasható (*Katasztrófa*, *A lassumáni meggyűlölet*).

LEVÉLEZŐLAP A LIVONIAI KORMÁNYZÓSBÓL

Livónia (Livland) a mai Lettország közepétől a mai Észtország közepéig nyújtózó tartomány volt az orosz időkben Kormányzóság.
 Temetőünnep: Németországból elterjedt hagyomány, valamelyik júniusi vasárnapon fölfalazzák a sárokat, és szabadteri istentiszteletet tartanak az észet temetőikben.
 Reval Tallinn, Dorpat Tartu, Fellin pedig Viljandi történelmi német neve.

Maria Antea Szabrinu: Gyermekjátékok – AlmaZsák, 2023 (ábrák, vázlatok, 100 x 200 cm)

Farkas Gábor

[határon]

Alant a homokban tenyérnyi vérfolt.
 Este kilenc. Mögöttünk szinte minden,
 előttünk meg csak a semmi. Szerintem
 már mindegy, hogy az igazság kié volt.

érjük a végére. Hallucinálok –
 latolgatnak engem is. Az esélyek
 határozzák meg úgyis az egészet.
 A ködben megfakulnak az irányok.

A perc közé szorult emberségemet
 azért tartják a lobbanásnyi erdők,
 hogy eséskor kinyithassam az ernyőt.

Rám szólsz, ellenkezem, mint egy rossz gyerek.
 Ahogy testem feszítem a határnak,
 karcsún tükröződik benne a látszat.

[az oltár mögött]

A tény, hogy megtörtént, folyton megaláz.
 Háttal az oltárképnek suttyogod a
 téves mérhetetlenséget. Rozoga
 napokon ki-bejár a szél meg a láz,

roppan minden délelőtt. Kávét iszom,
 az oltár mögött súlytalan szokások,
 kortyolok, és nem érdekel, hová fog
 vezetni mindez. Heges a szívizom,

FARKAS GÁBOR (1977) költő, kritikus, az MMA ösztöndíjasa.

titizmust Európában a jobboldal
le, azonban az időközben neo-
ativizmussá fajult irány mellett
lon is egyre inkább előtérbe ke-
rőbban szövetséges kommunis-
ó elhatárolódás és az Egyesült
elvárásaihoz történő igazodás.
tehát feladta eredeti szerepét,
bizmus székértelmezőjévé vált. Mol-
rikai ideológusok transznacio-
ológiai utópiagyártására és az
kor még kevésbé evidens vég-
is képes volt rendkívüli éles-
utatni, bár szarkasztikus meg-
a azt sejteti, hogy némileg
te ezek globális méretű elter-
ilyét: „Egy gyűjtő szemesbe-
et az ideológiai végeredmé-
nemiséget, feminizmust, az
ráfiát, kisebbségi meséket,
üres, obszcén vitákat” (102).
ugat- és Kelet-Európa eltérő
ódéséből kiindulva kevés-
ét fél uniójának tényleges
ormális megvalósulására,
az unió bővítés bő évti-
megvalósulása ellenére
I minden létalapját, sőt
et az Európai Unió jelen
fennmaradásával kap-
tíbbi bővítés esélyeit ille-

felerősödő biztonság-
tekintetében is érde-
ár 1990 végén kifejtett
zerint „kétséges, hogy
k védte volna Euró-
alom célja szerinte az
larizált megváltása,
exportjában, illetve
követelő normatív
ul meg. „Ha valaki
agát ezeknek, a gya-
sádmalmi mechaniz-
ást eltiporja - vagy-
it” (106). [Kiemelés

egy olyan profán
sági eszközeivel

rátelepszik az egész bolygóra, és „soft-ideo-
lógiaja” segítségével saját képére és ha-
sonlatosságára formálja a többi nemzetet.
Molnár szerint az amerikai kulturális im-
perializmus mögött felszínesség és kö-
zépszerűség húzódik meg. „Elidegenítő
modellje” az európai civilizáció szöges
ellentéte, mivel tagadja a transzcenden-
ciát, „az ember és az Istene közötti feszült-
séget”, hasonlóan a modernitás
változatához. Molnárnak a modernitás
transzcendenciát is figyelembe vevő har-
madik változatának esélyére irányuló kér-
dése azóta se veszített időszerszerűségéből,
mivel nélküle az ember ember mivolta vá-
lik kétségessé.

A művet lezáró utószó Európa ameri-
kanizációjának lehetséges ellenszereit ves-
zsi számba. A szerző szerint az ellenállás
első feltétele a nemzetek folytonossága
melletti kitarítás, mert a nemzeti keretek
feladása gyökértelenséghez vezet. A máso-
dik feltétel az Európai Unió csúcsintézmé-
nyei által erőltetett globalista eszmékkel
szembeni reakció, a nemzetek átrende-
zése „egy új, értelmes korporatizmus el-
veinek megfelelően”. Molnár nyilvánvalóan
nem a Mussolini-féle fasizmus társada-
lomszervezési modelljét idealizálja, ha-
nem a *Rerum novarum* és a *Quadragesimo*
anno pápai enciklikákban kifejtett katoli-
kus társadalmi tanítást tekinthette iga-
zodási pontnak. Fontosnak tartja továbbá
a veszélyforrás pontos körül határolását.
Az új világrend és a világállam jelszavai mö-
gött Molnár a tömegek Ortega y Gasset
által leírt logikáját vélte felismerni, mely-
nek célja egy „óriási üzem, ahol minden
erőfeszítés mindenki javát szolgálja [...],
mely végre jó útra terelheti az emberi fajt:
az Új Világrend útjára” (118). A szerző idő-
ben figyelmeztetett erre a veszélyre. Az-
óta egyre több részlet derült ki az idősebb
George Bush által meghirdetett új világ-
rend mibenlétéről, gondoljunk csak a da-
vosi Világgazdasági Fórum prominensei
által nyíltan meghirdetett transzhuma-
nista „szép új világra”, mely mögött va-
iában

potnyuló disztópikus világhatalmi törek-
vések állnak.
Ma már világosan látható Molnár gon-
dolatainak látnoki ereje. Az Európai Unió
globalista elitje minden korábbinál na-
gyobb mértékben elkötelezte magát az
Egyesült Államok globális hegemoniája
mellett, semmibe véve az európai országok
egyalapvetőbb gazdasági érdekeit, a geo-

politikai realitásokról nem is beszélve. Az
Európai Egyesült Államok megvalósítása
egyet jelentene Európa totális amerikani-
zálásával, történelmi gyökereinek eltör-
lésével és még meglévő emberi és anyagi
erőforrásainak az amerikai hatalmi törek-
vések oltárán való teljes feláldozásával,
a disztópikus orwelli Óceánia valósággá
válásával.

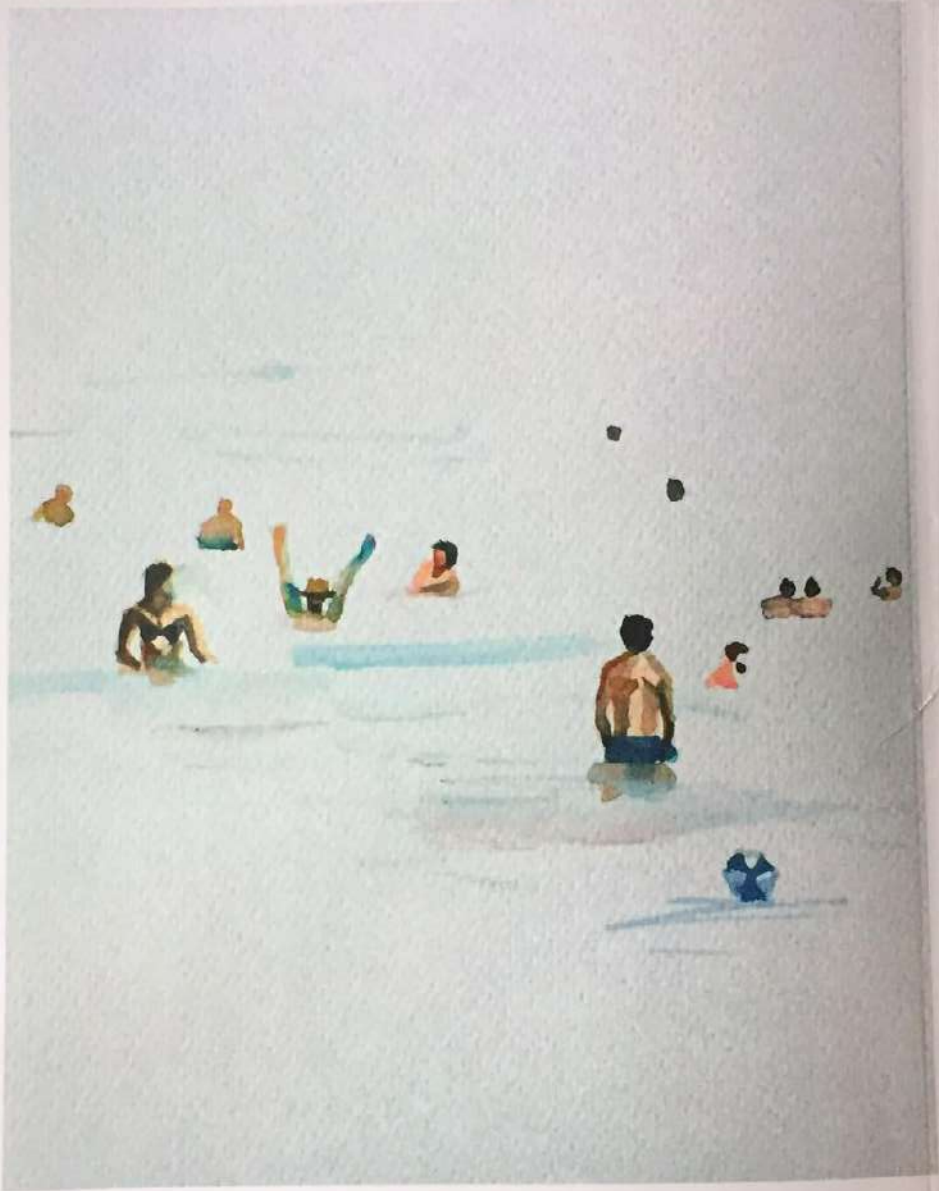
Tóth Kálmán

Maharaja Saabirina: Gyermekjátékok – Pityangok, 2020 (olaj, vászon, 21 x 30 cm)

irodalom- és esztétörténész, az NKE EJKK Politika- és Államelméleti
tudományos munkatársa.

Maharita Szabrina: Nyár (részlet). 2019 (akvarell vásznon, 18x24 cm)

Ára: 735 Ft

Magyar Kultúráért Alapítvány

Petőfi
Kulturális
Ügynökség

Nemzeti
Kulturális
Alap

